

A circular graphic with a green background. At the top, there is a white silhouette of a world map. Below the map, the title 'AĞAC ATLASI' is written in large, bold, white, sans-serif capital letters. The background of the entire cover is a textured blue and green pattern with faint, stylized maps and compass roses.

AĞAC ATLASI

Dr. Fatih Dikmən

Rəssam: Süməyya Eroğlu İskit

Dr. Fatih Dikmən
AĞAC ATLASI

Bakı, Qanun nəşriyyatı, 2023, 112 səh.

Tərcüməçi: Kamuran,
Hədiyyə Şəfaqət
Redaktor: Gülüstan Bağirova
Korrektor: Əyyar Tahir
Rəssam: Süməyyə Eroğlu

Ölçü: 240 x 320 mm
Cild: qalın
Çapa imzalandı: 25.09.2023

Qanun nəşriyyatı
İstanbul Copyright Awards-ın qalibi
Bakı, AZ 1102, Tbilisi pros., 7b
Tel: (+ 994 12) 431-16-62; 431-38-18
Mobil: (+ 994 55) 212-42-37
e-mail: info@qanun.az
www.qanun.az
www.fb.com/Qanunpublishing
www.instagram.com/Qanunpublishing

ISBN 978-9952-38-819-0

© Qanun nəşriyyatı, 2023
© Taze Kitap, 2018

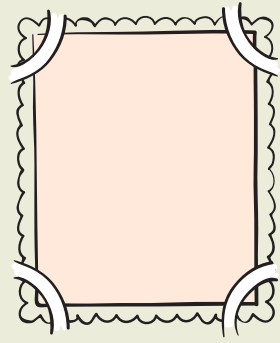
Bu kitabın müəllif hüquqları The Black Cat Agency tərəfindən qorunur.

Bu kitabın Azərbaycan dilinə tərcümə və yayım hüquqları Qanun Nəşriyyatına məxsusdur.

Kitabın təkrar və hissə-hissə nəşri «Müəlliflik hüququ və əlaqəli hüquqlar haqqında»

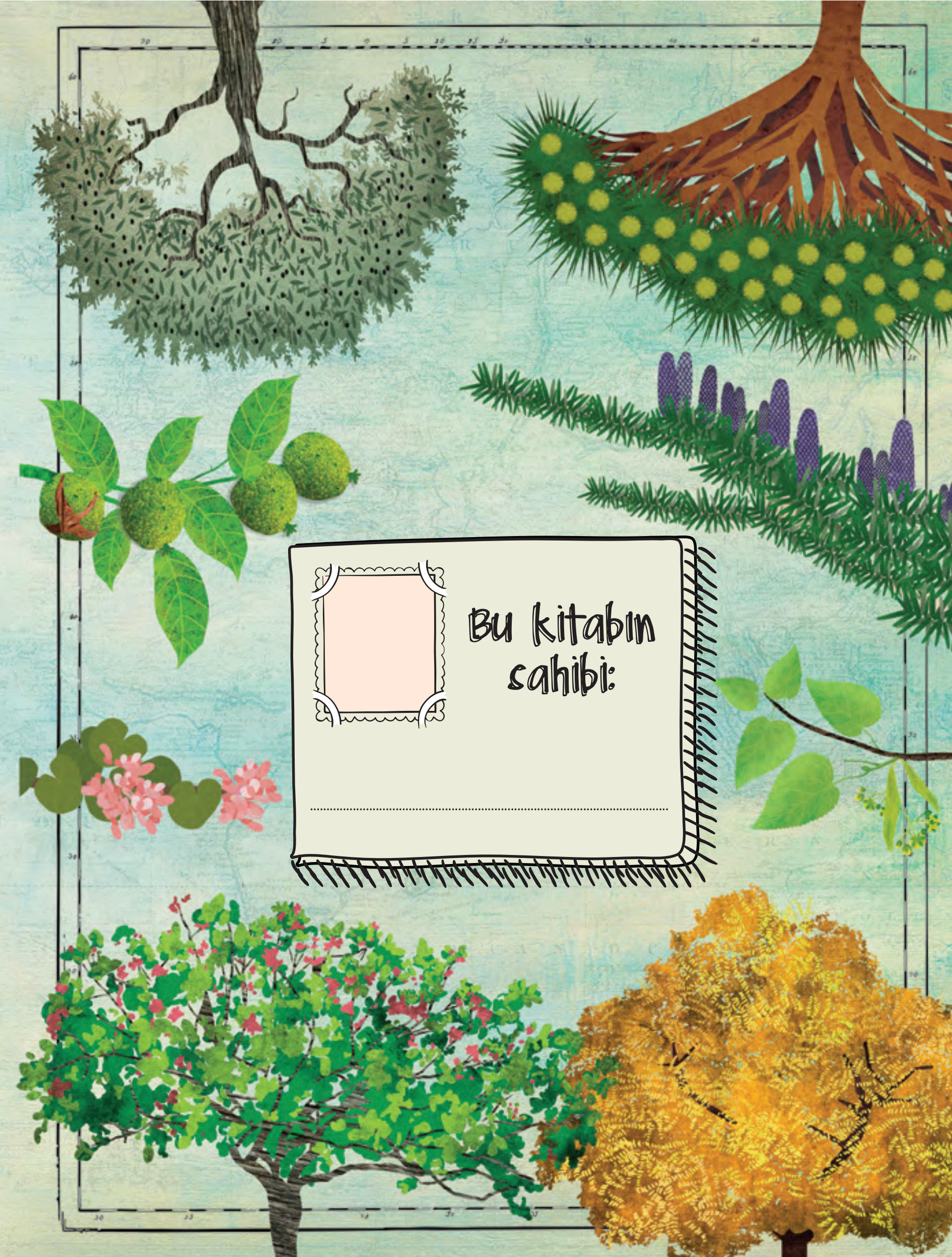
Azərbaycan Respublikasının Qanununa ziddir.

Bu kitabın
sahibi:

.....

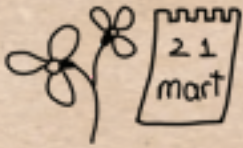

içindəkilər

Afrika

Benin	Kaju / <i>Anacardium occidentale</i>	8
Əlcəzair	Şimşir / <i>Buxus sempervirens</i>	10
Efiopiya	Qəhvə ağacı / <i>Coffea arabica</i>	12
Mərakeş	Əjdaha qanı ağacı / <i>Dracaena draco</i>	14
Fildişi Sahili	Kakao ağacı / <i>Theobroma cacao</i>	16
Ş. Afrika	Jakaranda / <i>Jacaranda mimosifolia</i>	18
Misir	Xurma / <i>Phoenix dactylifera</i>	20
Namibiya	Kolbasa ağacı / <i>Kigelia africana</i>	22
Somali	Akasiya / <i>Acacia nilotica</i>	24
Tanzaniya	Baobab / <i>Adansonia digitata</i>	26
Tunis	Əncir / <i>Ficus carica</i>	28

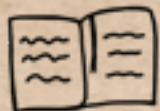

Asiya

Banqladeş	Jak ağacı / <i>Artocarpus heterophyllus</i>	30
Çin	Bambuk / <i>Fargesia rufa</i>	32
İndoneziya	Manqostan / <i>Garcinia mangostana</i>	34
Filippin	Paduk ağacı / <i>Pterocarpus indicus</i>	36
Ş.Koreya	Koreya küknaarı / <i>Abies koreana</i>	38
Hindistan	Qinkqo / <i>Ginkgo biloba</i>	40
Kamboca	Tik ağacı / <i>Tectona grandis</i>	42
Qətər	Manqrov / <i>Avicennia marina</i>	44
Qazaxıstan	Meşə alması / <i>Malus sieversii</i>	46
Qırğızıstan	Qoz / <i>Juglans regia</i>	48
Livan	Livan sidri / <i>Cedrus libani</i>	50
Maldivlər	Hindistan qozu / <i>Cocos nucifera</i>	52
Pakistan	Manqo / <i>Mangifera indica</i>	54
Suriya	Şam fıstığı / <i>Pistacia vera</i>	56
Türkiyə	Erguvan / <i>Cercis siliquastrum</i>	58

Avropa

Almaniya	Saplı palıd / <i>Quercus robur</i>	60
Bosniya və Herseqovina	Bosniya şamı / <i>Pinus heldreichii</i>	62
Danimarka	Fıstıq / <i>Fagus sylvatica</i>	64
Hollandiya	Çinar / <i>Platanus orientalis</i>	66
İspaniya	Zeytun / <i>Olea europaea</i>	68
İsveçrə	Keçi söyüdü / <i>Salix caprea</i>	70
İtaliya	Albalı / <i>Prunus avium</i>	72
Macarıstan	Şabalıd / <i>Castanea sativa</i>	74
Norveç	Titrək qovaq / <i>Populus tremula</i>	76
Rumıniya	Cökə / <i>Tilia cordata</i>	78
Serbiya	Dəfnə / <i>Laurus nobilis</i>	80
Ukrayna	Huş ağacı / <i>Betula pendula</i>	82
Yunanıstan	Saqqız ağacı / <i>Pistacia lentiscus</i>	84

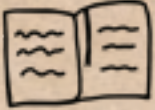
Şimali Amerika

ABŞ	Div Sekoya / <i>Sequoiadendron giganteum</i>	86
Yamayka	Banan / <i>Musa paradisiaca</i>	88
Kanada	Şəkər ağcaqayını / <i>Acer saccharum</i>	90
Meksika	Maqnoliya / <i>Magnolia dealbata</i>	92

Cənubi Amerika

Argentina	Avokado / <i>Persea americana</i>	94
Braziliya	Üzüm ağacı / <i>Plinia cauliflora</i>	96
Ekvador	Kapok ağacı / <i>Ceiba pentandra</i>	98
Kolumbiya	Tabebuia / <i>Tabebuia ochracea</i>	100
Peru	Koka ağacı / <i>Erythroxylum novogranatense</i>	102
Çili	Yalançı fıstıq / <i>Nothofagus nitida</i>	104

Avstraliya

Avstraliya	Okalıptus / <i>Eucalyptus camaldulensis</i>	106
Papua Y. Qvineya	Göyqurşağı okalıptusu / <i>Eucalyptus deglupta</i>	108
Tasmaniya	Huon şamı / <i>Lagarostrobos franklinii</i>	110

Saplağı almadır, sonu mükəmməl: kaju

Bəzi meyvələrin həm özü, həm də ləpəsi yeyilir. Məsələn, bir balqabaq düşünün. Qalın qabıqların içində gizlənən meyvəsi bişiriləndə inanılmaz dadlı olur. Ləpəsi qurudulanda axşam çayının yanında ləzzətlə yeyilən çərəzə çevrilir. Kaju ağacının meyvəsi məhz belədir. Ancaq işin maraqlı tərəfi ağacdən sallanan meyvənin içində toxumun olmamasıdır. Bəs toxum haradadır?

Diqqətlə şəklə baxdıqda meyvənin altındakı toxumu görürük. Sadəcə üzərində qabıq var. Soyulanda şirintəhər bir dada malik kaju ləpəsi ortaya çıxır. Türkiyədə biz fıstıq görünüşlü o ləpəni yeyirik, ancaq bəziləri kaju almasından da məmnuniyyətlə istifadə edir. Məsələn, Hindistanda kaju almasının yeməkləri hazırlanır; Braziliyada suyu sıxılaraq boğaz ağrısı üçün müalicədə istifadə edilir.

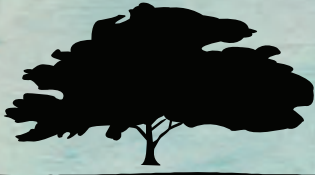
Portuqaliyalılar tərəfindən Afrika ölkələrinə gətirilən ilk kaju ağacları o qədər çox sevilib ki, Qərbi Afrikanın, demək olar, hər yerinə yayılıb. Vətəni Braziliya olan kaju hazırda ən çox Hindistanda və Benin kimi Qərbi ölkələrdə yetişir.

Kaju, damla saqqızı və Antep fıstığı ağacları ilə eyni ailəyə mənsubdur.

Yer üzündəki ən böyük kaju ağacı Braziliyadadır. Bu ağac yayılmış budaqları və kökləri ilə təxminən 8 hektarlıq bir ərazini əhatə edir və ildə 70-80 min kaju meyvəsi verir. 1994-cü ildə Ginessin Rekordlar Kitabına belə daxil edilib.

1.	_____
2.	_____
3.	_____
4.	_____
5.	BENİN

2013-cü ilin göstəricilərinə əsasən, Benin kaju istehsalında dünyada beşinci yeri tutub.

Əslində, Cənubi Amerikada yaşayan gümüş dimdikli tanager quşu kaju ağacının meyvəsini çox sevir.

Kajunun elmi adı "Anacardium" – latın dilində "ürəksiz" mənasına gəlir. Şübhəsiz, bununla meyvənin daxilində toxumun olmamağı nəzərdə tutulur.

Kaju ağacı soyuğu sevmədiyi üçün ancaq tropik iqlimdə yetişir.

Ağac:
Kaju

Xüsusiyyəti:
Meyvəsi ləzzətli, kökləri isə qüvvətlidir

Elmi adı:
Anacardium occidentale
(*Oxunuşu: Anarakdiyum oksidentale*)

Boyu:
5-15 m

